
Univerzity a firmy se o'ukávají, rektory znervózňují Dobešovy návrhy

Univerzity a firmy se o'ukávají, rektory znervózňují Dobešovy návrhy

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

19.3.2012 Hospodářské noviny Strana 2 Téma, autor: Julie Daňková
Fokus

Školy versus firmy Univerzity se obávají příliš velkého vlivu byznysu na výuku, firmy považují některé školy za neefektivní

Během protestů studentů a akademiků dali zástupci škol jasně najevo, že si nepřejí, aby firmy a politici zasahovali do chodu univerzit. Zároveň je ale jasné, že spolupráce s průmyslem pomůže univerzitám vylepšit si rozpočet. Univerzity a firmy ale prozatím váhají, jak si hřiště pro svou spolupráci narýsovat. Školy už navíc mají s firmami i špatné zkušenosti.

„Veřejnost i soukromý průmysl mají právo vidět do toho, jak školy pracují, a mají právo diskutovat o tom, jak by pracovat měly. Ale zájmy firem v Česku jsou krátkodobé, orientované na bezprostřední zisk a my musíme studenty vychovávat tak, aby se uplatnili i za dvacet let,“ vysvětluje uvažování vysokých škol rektor Českého vysokého učení technického Václav Havlíček. Špatná zkušenost Většina vysokých škol už lidem ze soukromé sféry dveře otevřela, ale ne vždy se jim tato praxe osvědčila. Například v laboratořích Vědeckotechnologického parku Uherské Hradiště se měli potkávat studenti a zaměstnanci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně s pracovníky soukromých firem nad projekty z oblasti leteckého a obranného průmyslu. Jenže právě kvůli tomuto projektu současný rektor zlínské univerzity Petr Sába zpozorní, kdykoliv zaslechne spojení „spolupráce podniků a škol“.

„Aby nás ovládali nějací šikovní podnikatelé, tak to speciálně ve Zlíně máme vyzkoušené. Říká se tomu tunel,“ popisuje Sába své zkušenosti z jara 2010 s firmou s dvouměsíční historií a kyperskou poštovní schránkou. Ta chtěla škole půjčit peníze na nákup pozemků pro vědecko-technologický park. Onen lukrativní pozemek v Uherském Hradišti vlastnil podnikatel Pavel Berka, tehdejší člen představenstva, jediný akcionář spoluprácechtivé firmy. A tak univerzita nakonec pochybný projekt odpískala. „Stačí jeden šikovný lobbista a škola by se mohla dostat do situace dlužníka,“ stále se obává Sába.

O vykázní průmyslníků z univerzitní půdy přesto neuvažuje. „Stojíme o spolupráci, kdy firma převezme nebo ideálně ještě ve výzkumu odkoupí výstupy našich studentů a výzkumných týmů,“ popisuje Sába podobu spolupráce, po které univerzity v Česku volají. Rektory znervózňuje současná podoba ministerského návrhu zákona o vysokých školách. Podle ní by se do rady vysoké školy mohli dostat lidé, kterým univerzita nedůvěřuje. A tím, že návrh ministra školství Josefa Dobeše dává nové radě daleko větší kompetence, mohli by o majetku a směřování školy rozhodovat podnikatelé, kteří staví zájmy univerzit až za své vlastní.

Právě takové vyhlídky brzdí nadšení akademiků ze spolupráce se soukromým sektorem. Jasnou hranici firmám už dnes staví například rektor pražského ČVUT. „Nemáme strach z toho, že firmy s námi budou více spolupracovat. Bez jejich zakázek a podpory bychom těžko ekonomicky přežívali. Obáváme se ale situace, kdy by rady vysokých škol ovládli pouze externí představitelé firem a politikové,“ říká Havlíček.

Firmy váhají Nedůvěra ale může panovat i na druhé straně. „Podniky si občas myslí, že akademici nejsou schopní pracovat podle harmonogramů, že nejsou schopní zacházet s financemi a efektivně je vynakládat, a proto pak nemají chuť do partnerství jít,“ mluví o tom, jak těžké je dva rozdílné světy propojit, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy Radek Špicar.

Navzdory předsudkům se firmy snaží najít recept, jak s akademickou sférou pracovat. Především technické obory totiž neustále volají po kvalitních absolventech. A firmy by se rády dostaly i k novátorským nápadům, kterými studenti plní stránky svých závěrečných prací.

Na univerzitní listiny vítaných partnerů ze soukromé sféry našla cestu například firma Siemens ČR. „Firmy musí vytvořit poptávku po určitém typu studentů, respektive absolventů, pomoci škole učinit obor atraktivním a spolupracovat na praktickém vzdělání studentů tvorbou výukových plánů a podílením se na výuce,“ popisuje své představy o ideální formě spolupráce generální ředitel Siemens ČR Eduard Palíšek.

Zahraniční inspirace Rektori, kteří mají dobrou zkušenost, si takového přístupu cení. „Vysoké školy v Česku jsou velmi kritizované, že naši absolventi nejsou připraveni pro průmyslovou praxi. Že naši absolventi nastupují do firem a strašně dlouho trvá, než je zaučí,“ popisuje svou zkušenost rektor Technické univerzity v Ostravě Ivo Vondrák, který je zastáncem

větší otevřenosti škol vůči průmyslové praxi. „Poskytujeme naše studenty a výsledky výzkumu, takže chceme slyšet, co ten byznys po nás chce. Byl bych opatrný s tvrzením, že na akademické půdě byznys nechceme,“ říká Vondrák.

Britská zkušenost ukazuje, že finanční problémy univerzit by mohla vyřešit právě otevřenější spolupráce s byznysem. „Cambridge byla vždy kvalitní a konkurenceschopná univerzita, ale zhruba před dvaceti lety se dostala téměř na hranu bankrotu a nevědělo se, co dál,“ říká Špicar. „Tenkrát si řekli, že jediným lékem je se co nejintenzivněji propojit s průmyslovou sférou a vytvořit tam synergie příznivé pro obě strany. Dnes se tomu říká cambridgeský fenomén a univerzita se díky němu dostala na světovou špičku. Polovina profesorů, které tam potkáte, je přímo nebo částečně placená podniky – pracují na vlastním akademickém výzkumu, ale spolupracují přitom s podnikem,“ uvádí příklad úspěšné kooperace Špicar.

Podle něj by si ale měly české univerzity dát pozor na to, aby je nepotkal stejný osud jako Španělsko, na jehož špatné ekonomické kondici se nemalou měrou podílí tamní vzdělávací systém.

„Problém Španělska je, že ekonomika jako celek ztratila konkurenceschopnost, takže nevytváří nové pracovní příležitosti. Druhý problém je, že vzdělávací systém v takto složité situaci chrlí absolventy škol, kteří nemají praxi. Pro zaměstnavatele tak představují velké riziko. Najmout někoho, o kom víte, že od první třídy do magisterského titulu neopustil školu, to je strašně riskantní,“ říká Špicar.

Podniky si občas myslí, že akademici nejsou schopní pracovat podle harmonogramů, že nejsou schopní zacházet s financemi a efektivně je vynakládat, a proto pak nemají chuť do partnerství jít. Radek Špicar viceprezident Svazu průmyslu a dopravy Příklady úspěšné spolupráce firem a vysokých škol Speciální „chytrá“ omítka umí sama vysušit zdi Na vlhké zdi historických a jiných budov se už nemusí používat elektrické vysoušeče nebo přistupovat ke složitému a nejistému podřezávání budov. Fasády dokáže vysušit nátěr novou, v Česku vyvinutou chytrou omítkou. Vymyslela ji Fakulta chemické technologie VŠCHT v Praze ve spolupráci se stavební firmou KEMA. „Vlastnosti omítky jsou takové, že nátěr trvale odvádí vlhkost ze zdiva, a nevznikají plísně, skvrny nebo solné mapy. Odhadujeme, že trvanlivost omítky je zhruba deset let,“ říká Otakar Hájek z firmy KEMA. Novinka usnadní sanaci všech druhů staveb a zdí. Společný vynález nyní získal ocenění v soutěži o nejlepší spolupráci vysoké školy a soukromého podniku, kde soutěžilo celkem 15 projektů. Soutěž vyhlašuje Americká obchodní komora v ČR, Sdružení pro zahraniční investice a Technologická agentura ČR. Nová omítka najde uplatnění hlavně v péči o památkově chráněné budovy. Památkáři totiž nedovolují na tyto fasády, které mívají potíže s vlhkostí, nanést jen tak ledacos. Dosud používané vápenné omítky na historických domech časem černají a mokré zdi zůstávají. Nově vyvinutý nátěr však vychází ze stovek let starých receptur, které starým budovám vyhovují. „Naše omítka je na bázi románského cementu, který dovážíme z Grenoblu. Tam je jeden z posledních výrobců, který dokáže takový cement vyrobit. Je totiž udělaný podle původních středověkých technologií,“ říká Hájek.

Klobásy pro vojáky vydrží dva měsíce i bez lednice

Až dva měsíce bez skladování v lednici vydrží klobásy ošetřené novou technologií, kterou vyvinula uzenářská firma CARNEX s pomocí Fakulty technologické Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Takto upravené klobásy a další masné výrobky by vedle domácností mohli využívat například i vojáci na zahraničních misích, kteří nemají možnost ukládat potraviny do chladničky. Nový postup úpravy masa, který prodlužuje jeho trvanlivost, spočívá v kombinaci pšeničné vlákniny a probiotických bakterií, známých z kysaných mléčných výrobků. Zjistilo se to pomocí testování v laboratořích zlínské univerzity.

„Touto technologií je možné zpracování všech běžných druhů masa. Patent se v současné době přihlašuje i na Slovensku, kde je předpoklad jeho využití,“ říká Jan Hrabě ze zlínské univerzity, který se na vývoji novinky podílel. „Nátěr“ z vlákniny a probiotik dokáže rovněž odstranit charakteristický zápach skopového masa. Technologie umožňující skladování masných výrobků v pokojové teplotě získala ocenění v soutěži o nejlepší spolupráci soukromých firem a univerzit. „V budoucnu plánujeme s firmou CARNEX další spolupráci hlavně na bázi masných výrobků a prodlužování jejich trvanlivosti,“ říká Hrabě.